

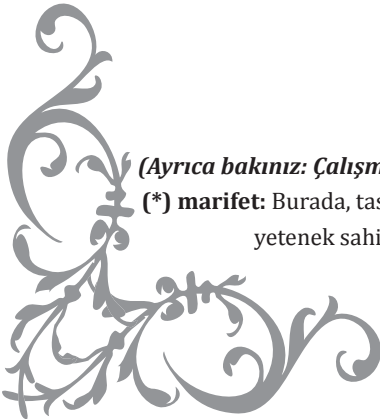

“Herkesin istidadına vâbestedir âsâr-ı feyzi.”

KABİLİYET, SANAT, MARİFET, HÜNER

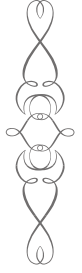
BU BÖLÜMDE:

- **Kabiliyet bî tecelli şâmil-i eşya değil**
- **Marifet iltifata tâbîdir**
- **Çarşu-yı marifette kârımız yoktur**

(Ayrıca bakınız: Çalışmak, gayret göstermek; Eserlerimiz ve işlerimiz)

(*) marifet: Burada, tasavvufî manasından çok kabiliyet, sanat, maharet, yetenek sahibi olma gibi anlamlarda kullanılmıştır.

“Ya Şafii”

Kabiliyet bî tecelli şâmil-i eşya değil

620. Artıran söz kadrini sđk ile kadrin artırır
Kim ne mikdâr olsa ehlin eyler ol mikdâr söz
Fuzûlî

(Doğru ve güzel söz söyleyerek) sözün kıymetini artıran kendi değerini de artırır; herkes kabiliyetinin olduğu kadar söz söyleyebilir. Veya hareketleri sözlerine uyanlar sözün değerini artırırken kendi değerlerini de artırırlar; herkes sözünü, sözüne kendisi uyabildiği kadar (veya o şekilde) söyleyin. Şeyh Galib, Bâki, Fuzûlî gibi büyükler güzel beyitleriyle birlikte çokça özdeyiş bırakmışlardır arkalarında: “**Kim ne mikdâr olsa ehlin eyler ol mikdâr söz.**” Herkes kabiliyetince söz söyleyebilir veya Herkes aklının yettiği kadar söyleyebilir.

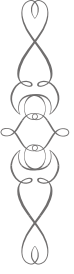
621. Beyân-ı sûziş eyler herkes istidâd-ı fitratdan
Eder berceste âşık mısra-ı rengin çenâr âteş
Şeyh Galib

Herkes yaratılışındaki yeteneğine göre derdini anlatır; âşık, renkli mısrayla, çınar ağacı da ateşiyle yanışını dile getirir.

622. Güzel sevmekte zâhid müşkilin var ise bizden sor
Bizim ol fende çok tahkîkimiz itkânımız vardır
Nedîm

Ey zâhid (sofu)! Güzel sevmekte bir güçlüğü varsa bizden sor; bizim aşk işinde çok incelememiz, sağlam bilgimiz vardır.

İnsanın bir konuda incelemesinin olması, sağlam bilgisinin, uzmanlığının olması ne güzel. İnsanlar çok çeşitli meslek ve sanatlarda çaba sarfeder ve kabiliyet sahibi olmaya çalışırlar. Kimi insan varlığın, yaratılışın kural ve kanunlarını araştırırken, bir diğeri tabasbus (yalvarma, yaltaklanma) sanatında ilerler, öteki de "leşçiler sınıfına" girerek başkalarının sırtından geçinme sanatında ihtisas yapar! Söz konusu olan Nedim olunca, onun sanat ve hünerinin de "güzel sevme feni" olmasına kim ne diyebilir!

623. *Herkesin istidadına vâbestedir âsâr-ı feyzi*
Ebr-i Nisandan ef'i semm, sade dürdane yapar
Lâedri

Herkesin, yaratılışın nimet ve hikmetlerinden faydalanma derecesi kendi yeteneğine göredir; (işte bu yüzdendir ki), nisan yağmurundan yılan zehir üretir, midye inci yapar. Herkesten, her işte aynı şeyleri beklememek gerektiğini öğreten altın bir kural: "**Herkesin istidadına vâbestedir âsâr-ı feyzi.**" Bu sözü yerinde kullanmak da "**herkesin istidadına vâbeste!**"

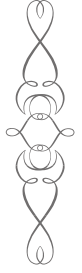
624. *Kabiliyet bî tecelli şâmil-i eşya değil*
Her asâ ejdernüma, her el yed-i beyza değil
Diyaribekirli Sait Paşa

Bir nesnede, (eşyada, işte) tecelli etmeden kabiliyet var sayılmaz; her âsâ ejder yakalayamaz, her el ile de keramet gösterilemez. (Bu beyit hakkında; Ünlü Beyitler bölümünde, ilk mısraya göre alfabetik sırada, açıklama bulunmaktadır.)

625. *Kıymetlerimiz bilinsin ahbâb*
Erbâb-ı tabiat oldı nâ-yâb
Şeyh Galib

Dostlar! Bizim kıymetimizi bilin; çünkü kabiliyet sahipleri kaybolup gitti!

626. *Mısır-i hünerde kendüyi satmak gerek kişi
Yusuf gibi dilerse ki vara aziz ola*

Necâtî

Kişi hüner Mısır'ında (yetenek pazarında, diyelim) kabiliyetini pazarlayabilmeli; dilerse (hüner gösterebilirse) Yusuf gibi varsın oranın en önde geleni olsun (olabilir.)

627. *Sermâye-i ârzû hünerdir
Baş egme kişiye tâc-ı serdir
Şeyh Galib*

Arzunun özü, hüner elde etmektir (yeteneğini geliştirmektir); (bu bakımdan öğrenmek için) boyun eğmek, insan için başa taç takmak gibidir.

Ancak elinde hüner (meslek) sermayesi olan arzularını gerçekleştirebilir. Aradığını bulmak, arzularını gerçekleştirmek isteyen bir kabiliyet kazanmaya bakmalıdır.

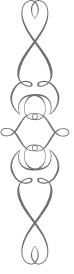
Marifet iltifata tâbîdir

628. *Çünkü milletlerin ikbâli için evlâdım,
Marifet, bir de fazilet... iki kudret lâzım.
M. Akif Ersoy*

Milletlerin geleceğinin iyi olabilmesi için evlâdım; (her bireyin en az) bir işi yapabilecek kadar eğitilmiş, (ayrıca) iyilik etmeye istekli ve fenalıktan sakınacak bir kişilikle yetişmiş olması lâzımdır.

Şarkın Arif'inden milletlere baba nasihati. Milletlerin millet olması için, kitaplar dolusu ilim kadar değerli iki mısra. Törenlerde, bayramlarda Akif'in kahramanlık şiirlerini tekrarlayıp duran bizlerin büyük şairin millet inşa etme ile ilgili şiirlerini ders olarak okumamız gerekmez mi? İnkârcılığın bir kılıfı olarak tekrar edilen insanın kalbinin temiz olması, hamaset, vatan sevgisi, millet düşkünlüğü milletlere bir şey kazandırmaz. Yeteneksiz ve faziletsiz böyle insanlar ancak toplumlarına yük olur, hatta bazen "vatan bekçiliği" yapma-

nın karşılığını istedikleri için kendi milletlerinin başına dert olurlar. Kişi, bir meslek, marifet ve fazilet sahibi değilse, çalışma, eser verme, hizmet etme arzusu içinde değilse, milletine ve insanlığa bir faydası olmaz.

629. *Ehl-i hünerin kadrini bilmek de hünerdir
Belîğ (Bursalı İsmail)*

Yetenekli, uzman (bir meslek veya sanat sahibi) kimsele-
rin değerini bilmek de (onlar gibi olmak kadar) önemlidir.

630. *Ey ki hezâr âferin boyunca sultân olur
Kulu olan kişiler Hüsrev-ü hâkân olur
Sultan Veled*

Bin defa takdir toplayanlar sultan olur; bağlıları olan kişi-
ler han olur, hakan olur.

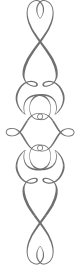
631. *Görülür ecvef olanlarda gurur u azamet
Marifetperver olan kimsede nahvet mi olur?
Raşit*

Gurur ve kibri (dışarıdan bilgili gibi görünse de) içi boş
olan insanlarda görürsün; bir işin erbabı olan kimsede bü-
yüklük, böbürlenme ne arasın.

632. *Marifet iltifata tâbîdir
Müşterisiz metâ zâyîdir
Muallim Nâcî*

Marifet (arayıp bulmak, üretmek, kabiliyetli, yetenekli
olduğunu) göstermek övülmeye, ödüllendirilmeye, takdir
edilmeye bağlıdır; (diğer taraftan, kabiliyetini gereksiz yere
harcayarak) ihtiyaç olmayan mal veya hizmet üretmek de bo-
şunadır. *(Bu beyit hakkında; Ünlü Beyitler bölümünde, ilk müs-
raya göre alfabetik sırada, açıklama bulunmaktadır.)*

633. *Marifet yerine kavga ve çekişi koydular*
Lâedri

(Aralarında bir ölçü olarak, kabiliyet) ve marifet (yetenek) yerine kavgayı ve çekişmeyi koydular.

Bilim, sanat, ahlâk gibi alanlarda kabiliyetler kazanıp birbirleriyle (iyilikte) yarışmak yerine; çekişerek ve kavga yaparak yaşama yolunu seçtiler. Böyle durumda, içlerinde en ileri gidenleri iyi eğitim görmüş, çalışkan ve ahlaklı olanlar yerine, en iyi ayak oyunlarını oynayanlar ve en iyi kavga yapanlar olur. Şair parmağı kimi işaret eder?

634. *Yüğrük at kendi yemin artırır elbet diyerek*
Eyledim nice zaman arsa-i hizmette hırâm
Yenişehirli Avni

Hızlı yürüyen at kendi yemini arttırır (zannederek), nice zaman hizmet âleminde (boş yere) didindim durdum. (Şair, kıymet bilmeyenler arasında, hizmetin değerini bilmeyenler arasında kalmanın cezasını çekmiş anlaşılır! Böylelerine Allah yardım etsin. Etsin ama onlar da Allah'tan yardım dilemesini bilsin!)

Çarşu-yı marifette kârımız yoktur

635. *Kabiliyyet dâd-ı Hak'tır her kula olmaz nasîb*
Sad hezâr terbiyye etsen bî-edep olmaz edîb
Lâedri

(Edepli olma) kabiliyeti bir Allah vergisidir, her kula nasip olmaz; edepsizliği kişiliğine yerleşmiş insanı yüz bin kere terbiye etsen de, edeple hareket edemez.

636. *Miyan-ı çarşu-yı marifette kârımız yoktur*
Kenar-ı şehride ruz'u şeb it taşıyanız biz
Sururi

Ne işimiz var bizim marifet erbabı (edepli, kabiliyetli) insanlar arasında; mahalle kenarlarında gece gündüz it taşıyanız biz.

637. *Ne bilürler hüner nedür bu avam
Hüner anı avama satmakdur
Necâtî*

Avam takımı kabiliyet, sanat ve hünerin ne olduğunu nereden bilsinler; kabiliyet (sahip olduğun) hüneri onlara satmasını bilmektir.

638. *Söylemez asla galatsız sözü
Hiçbir marifette yoktur bir yüzü
Mektebi görmemiş kürsüde gözü
Elif, be demeden dal olur mu ya!..
Gufrani*

İçinde yanlış olmayan bir söz söylemez, hiçbir kabiliyet ve sanatta da yüzü yok. Okul nedir, bilmez ama (hocalıkta, öğretmenlikte) gözü. (Bu nasıl şeydir ki, öğrenci sıralarında oturup dirsek çürütmeden, öğretmen kürsüsünde oturup ders vermek ister! Kendisi öğrenmeden, başkasına öğretmek ister!) Bir işin başını öğrenmeden, ortasına, sonuna atlamak olur mu hiç! Kıt'adan iki güzel tabir veya söz öğreniyoruz: **Galatsız söz söylemek** ve **"Mektep görmeden kürsüde gözü olmak."**

